

9. Národní program rozvoje vzdělávání v České republice. Bílá kniha, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. – Praha. – 2001. – 98 s. – [Elektronický zdroj]. – Přístup : <http://www.msmt.cz/files/pdf/bilakniha.pdf>. [in Czech].

10. Struktury systémů vzdělávání a odborné přípravy v Evropě Česka republika, Vydání 2009/10/ – [Elektronický zdroj]. – Přístup : https://www.google.ru/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0ahUKEwjKgYvlsuDSAhVB3iwKHf23DiAQFghAMAA&url=http%3A%2F%2Fwww.msmt.cz%2Ffile%2F10185_1_1%2Fdownload%2F&usg=AFQjCNFEY4KAZrQP74dLCmNWrPoecSEjEA&bvm=bv.149760088,d.bGg&cad=rjt. [in Czech].

11. Zákon o předškolním, základním středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) / Zákon ze dne 24. září 2004, Sbírka zákonů, 2004, Částka 190. – Č 561, Léleňdii. Ářil, Đlččē āinňódó: [Elektronický zdroj]. – Přístup: <http://aplikace.msmt.cz/Predpisy1/sb190-04.pdf>. – Ířčâr ç ĩęđřřř. [in Czech].

Дата надходження статті: «05» квітня 2017 р.

Стаття прийнята до друку: «18» травня 2017 р.

Рецензенти:

Шоробура І. – доктор педагогічних наук, професор

Ящук І. – доктор педагогічних наук, професор

Біницька Катерина – доцент кафедри педагогіки Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії, кандидат педагогічних наук, доцент, e-mail: kgpa@ukr.net

Binytska Kateryna – assistant professor of the department of pedagogics of Khmelnytskyi Humanitarian-Pedagogical Academy, candidate of pedagogical sciences, associate professor, e-mail: kgpa@ukr.net

Цитуйте цю статтю як:

Біницька К. Професійна підготовка майбутніх учителів початкової освіти у Чеській Республіці: нормативно-правові засади (1989–2005 рр.) / Катерина Біницька // Педагогічний дискурс. – 2017. – Вип. 22. – С. 14–19.

Cite this article as:

Binytska K. Professional Training of the Future Primary School Teachers in the Czech Republic: Regulatory Bases (1989–2005), *Pedagogical Discourse*, 2017, Issue 22, pp. 14–19.

УДК 378.014(045)

ІГОР БЛОЩИНСЬКИЙ,

доктор педагогічних наук, доцент

(Україна, Хмельницький, Національна академія

Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького)

IHOR BLOSHCHYNSKYI,

doctor of pedagogical sciences, associate professor

(Ukraine, Khmelnytskyi, National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi)

orcid.org/0000-0003-1925-9621

ОЛЬГА БАБІЧ,

викладач

(Україна, Хмельницький, Національна академія

Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького)

OLHA BABICH,

instructor

(Ukraine, Khmelnytskyi, National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi)

orcid.org/0000-0002-4303-2913

Етапи, зміст і методика проведення експериментальної роботи щодо формування комунікативно-дискурсивної культури майбутніх офіцерів-прикордонників

Stages, Essence and Methodology of Experimental Work on Future Borderguard Officers' Communicative and Discursive Culture Formation

У статті обґрунтовано етапи, зміст і методика проведення експериментальної роботи щодо сформованості комунікативно-дискурсивної культури (КДК) майбутніх офіцерів-прикордонників під час фахової підготовки. Надані результати формувального експерименту вказують на те, що відбулися статистично значущі зміни у структурних компонентах і рівнях сформованості комунікативно-дискурсивної культури курсантів експериментальної групи. Експериментальні дані

свідчать, що у контрольних групах теж відбулася незначна природна динаміка рівнів сформованості КДК майбутніх офіцерів-прикордонників, однак зміни не досягли рівня статистичної значущості і відображають, імовірно, загальне зростання КДК майбутніх офіцерів-прикордонників. Таким чином, методика формувального експерименту та його результати у цілому підтвердила істинність сформульованої гіпотези щодо ефективності педагогічних умов для формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників.

Ключові слова: майбутній офіцер-прикордонник, педагогічний експеримент, комунікативно-дискурсивна культура.

In the article the stages, essence and methodology of experimental work on future borderguard officers' communicative and discursive culture (CDC) formation during their professional training has been grounded. During the experiment thorough studying of individual and social and psychological peculiarities of cadets was held, the communicative behavior in special service situation was analyzed. Research and experimental work was organized in three stages of scientific and pedagogical research. During the first stage the analysis of pedagogical, psychological and philosophic literature was held on the issues of CDC formation of future border guard officers, the discrepancies were defined, the scientific grounds were formulated, and experimental basis of the research was defined. During the second stage the initial experiment was held, structural and functional model of CDC of future border guard culture was made, experimental check of suggested conditions was conducted, the control over the dynamics of CDC formation of cadets was conducted, the necessary corrections were made with the purpose of improving the levels of this phenomenon formation. During the third stage the basic regulations of research were corrected, the materials were generalized and systematized, experimental programs of disciplines and electronic educational and methodical complexes for disciplines of general and professional training blocks were made and implemented, basic conclusions and recommendations as for the implementation of pedagogical experiment results in the process of professional training of future border guard officers were formulated. The presented results of the formational experiment indicate that statistically important changes happened in structural components and levels of communicative and discursive culture formation of cadets from experimental groups. Experimental data show that slight natural progress of levels of CDC formation of cadets happen too but those changed didn't reach the level of statistic importance and reflect probably general improvement of CDC of future border guard officers. That's why formational experiment in general proved the validity of stated hypothesis as for the effectiveness of pedagogical conditions for the formation of CDC of future border guard officers.

Key words: future border guards officers, pedagogical experiment, communicative and discursive culture.

Постановка проблеми в загальному вигляді... Процес підготовки нової генерації офіцерів, здатних позитивно впливати на суспільний розвиток, потребує не лише зростання якості знань курсантів, але й підвищення їх культурно-освітнього рівня, що зумовить підвищення рівня комунікативно-дискурсивної культури (КДК). Тому необхідно провести комплекс суттєвих змін в освітньому процесі при вивченні дисциплін циклів загальної та професійної підготовки, що передбачає пошук нових технологій, форм і методів навчання майбутніх фахівців, які відзначатимуться творчою індивідуальністю, високим рівнем професійної компетенції та загальної культури.

Визначені та обґрунтовані педагогічні умови формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників, а саме: використання методів навчання для забезпечення збільшення засвоєння екстралінгвістичних знань, міжкультурного тренінгу для розвитку компонентів (когнітивно-поведінковий, мотиваційно-ціннісний, операційно-діяльнісний) КДК та міждисциплінарних зв'язків для розширення фонових знань є надзвичайно актуальними, оскільки завдяки їх впровадженню забезпечувався необхідний рівень сформованості КДК майбутніх офіцерів-прикордонників під час навчання у Національній академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького (НАДПСУ). З огляду на це, постає необхідність розкриття етапів, змісту і методики проведення експериментальної роботи щодо формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників

Аналіз досліджень і публікацій. Науковці В. Будянська, С. Сарновська, Н. Дерев'янку, О. Лисевич, О. Залюбівська, Л. Голованчук, К. Іванова та інші займалися вивченням питання про культуру спілкування цивільного населення. Феномен культури офіцерського складу розглядали Ю. Балашова, О. Ходань, Ю. Кудінов, Т. Розумна, С. Совва, О. Синчишина, В. Райко, Т. Щеголева, І. Почекалін, Л. Васильченко та інші. Проте, поза увагою дослідників залишається дослідно-експериментальна перевірка формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників у системі їх фахової підготовки, а саме методика проведення експериментальної роботи щодо формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників

Формулювання цілей статті... Метою статті є обґрунтування методики проведення експериментальної роботи щодо формування комунікативно-дискурсивної культури майбутніх офіцерів-прикордонників.

Виклад основного матеріалу... Для вирішення завдань дослідження щодо формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників було організовано та проведено педагогічний експеримент. Метою експерименту було підтвердження справедливості гіпотези про те, що формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників буде ефективним за умови впровадження вищевказаних педагогічних умов.

Відповідно до мети було передбачено вирішити такі завдання: апробація педагогічних умов формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників; педагогічний аналіз отриманих результатів, розробка методичних рекомендацій викладачам дисциплін гуманітарного циклу підготовки щодо формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників.

У процесі дослідження було використано *комплекс методів*. Основним методом був *педагогічний експеримент*, що складався з двох етапів – констатувального та формувального. На етапі *констатувального* експерименту було встановлено фактичний стан сформованості КДК майбутніх офіцерів-прикордонників, а під час *формувального* етапу педагогічного експерименту було перевірено гіпотезу щодо умов формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників та визначено ступінь впливу запропонованих педагогічних умов на формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників.

Під час експериментальної роботи було використано також теоретичні методи: абстракція й конкретизація, аналіз і синтез, порівняння, індукція й дедукція, моделювання [4; 5]. Всі ці методи не є педагогічними, але мають загальнонауковий характер. Зокрема теоретичний аналіз дозволив визначити сутність, зміст і структуру, особливості й етапи формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників. Синтез дав змогу розглянути процес формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників у єдності й зв'язку всіх його частин. За допомогою методу порівняння було складено більш глибоке уявлення про феномен КДК. Індуктивні та дедуктивні методи (перехід від окремих суджень до загального висновку й від загального судження до окремого висновку) дозволили логічно узагальнити результати дослідження, отримані емпіричним шляхом.

Загалом можна стверджувати, що методика дослідно-експериментальної роботи з формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників – це сукупність емпіричних і теоретичних методів, використаних комбіновано. Окремі методи було використано частіше, інші – лише фрагментарно. Важливими при цьому були також такі методи, як аналіз, узагальнення, експертна оцінка, методи математичної статистики. Ці методи використовувалися для порівняння одержаних результатів та визначення динаміки сформованості КДК майбутніх офіцерів-прикордонників.

Дослідно-експериментальну роботу було організовано з 2013 до 2016 р. При цьому було передбачено три етапи науково-педагогічного пошуку.

На першому, підготовчому етапі (вересень 2013 р. – серпень 2014 р.) було здійснено аналіз педагогічної, психологічної та філософської літератури з питань формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників, виявлено суперечності між сучасною практикою професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників у ВВНЗ та освітніми можливостями формування КДК у їхній професійній діяльності; сформовано науковий апарат дослідження, розроблено робочий план експерименту, визначено експериментальну базу та обґрунтовано методологічний апарат дослідження. У цей час було проведено констатувальний експеримент першого порядку та визначено основні педагогічні умови формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників. На цьому етапі відбувся вибір груп курсантів для проведення експерименту, було встановлено фактичний стан сформованості КДК майбутніх офіцерів-прикордонників, визначено рівень знань, уявлень і понять майбутніх офіцерів-прикордонників про сутність КДК, з'ясувалися їх вміння спостерігати, аналізувати і т.д. Завчасно зібрані і вивчені матеріали були вихідним моментом для наступних – другого і третього – етапів дослідження, які вже мали за мету підвищення рівня КДК майбутніх офіцерів-прикордонників і досягнення ними позитивних результатів в освітньому процесі.

На другому, організаційно-моделювальному, етапі (вересень 2014 р. – липень 2015 р.) було проведено констатувальний експеримент другого порядку, побудовано структурно-функціональну модель формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників, виконано констатувальні дослідження, здійснено експериментальну перевірку запропонованих умов, проведено контроль за динамікою сформованості КДК майбутніх офіцерів-прикордонників, внесено необхідні корективи з метою підвищення рівнів сформованості цього особистісного феномену. Другий етап містив в собі розробку і планування системи групових і індивідуальних заходів. На цьому етапі викладачам і курсантам були надані установки на проведення експерименту, індивідуальні завдання з планування і проведення роботи, спрямованої на формування КДК; вивчалися фактори, що впливають на особливості комунікативної поведінки курсанта.

На третьому, *узагальнювально-підсумковому*, етапі (серпень 2015 р. – грудень 2016 р.) було скориговано основні положення дослідження, узагальнено і систематизовано його матеріали, здійснено експериментальну перевірку гіпотези, розроблено й апробовано експериментальні програми навчальних дисциплін та електронні навчально-методичні комплекси для дисциплін циклів загальної та професійної підготовки; сформульовано основні висновки та рекомендації щодо впровадження результатів педагогічного експерименту в процес професійної підготовки майбутніх офіцерів-прикордонників; узагальнено отримані наукові результати, відредаговано текст дисертації. На третьому етапі шляхом використання різноманітних методів і засобів педагогічного впливу здійснювалось практичне впровадження заходів формувального експерименту. З метою удосконалення знань майбутніх офіцерів щодо КДК були проведені практичні заняття, теоретичні співбесіди з основних питань КДК. Курсанти експериментальних груп брали участь в тренінгу і практичних занять з використанням активних, інтерактивних методів. Формування у майбутніх офіцерів-прикордонників умінь і навичок КДК здійснювалось шляхом цілеспрямованої індивідуальної та колективної роботи з урахуванням індивідуальних особливостей кожного курсанта, специфіки конкретної групи, і тих умов, в яких вони знаходяться. Для вирішення означених питань під час експерименту широко використовувалась вся система засобів і методів педагогічного впливу: переконання, вимоги, заохочення, особистий приклад викладача. На третьому етапі перевірялись та зіставлялись результати проведених заходів, проводились контрольні заміри рівнів розвитку КДК у майбутніх офіцерів-прикордонників контрольної та експериментальної груп, систематизовано та оформлено результати дослідження у формі кандидатської дисертації, визначено подальші перспективи дослідження; проведено заходи щодо впровадження одержаних результатів у ВВНЗ України.

Слід зазначити, що на констатувальному етапі другого порядку (вхідний контроль) педагогічного експерименту було передбачено – з'ясувати сформованість КДК майбутніх офіцерів-прикордонників відповідно до розроблених критеріїв і показників [1]. Основними завданнями цього етапу експерименту були: визначення експериментальної й контрольної груп для участі у формувальному етапі експерименту; дослідження вихідного рівня КДК майбутніх офіцерів-прикордонників в експериментальній і контрольній групах з метою визначення динаміки становлення КДК на формувальному етапі педагогічного експерименту.

Оскільки, з об'єктивних причин, залучити до проведення експерименту всіх курсантів НАДПСУ було не можливо, постало питання про застосування вибіркового методу відбору курсантів для участі у педагогічному експерименті. Сутність даного методу полягає в обстеженні тільки частини курсантів НАДПСУ (як елементів усїєї генеральної сукупності), яка називається вибірковою сукупністю. Вибірковий метод дозволяє не тільки скоротити часові та матеріальні витрати на проведення експериментального дослідження, а й підвищити достовірність результатів дослідження [6; 2]. При цьому під час вибірки спирались на думку Уільяма Кокрена, про взаємозв'язок і взаємообумовленість характеристик та ознак досліджуваних об'єктів, та правомірність висновків про ціле на основі вивчення його частин за умови, що структурна частина є складовою цілого [3, с. 15.]. Враховуючи специфіку досліджуваних об'єктів застосовувався метод спрямованого не випадкового квотного відбору.

Обсяг вибірки є найважливішою характеристикою при проведенні педагогічного експерименту. З одного боку, він визначає достовірність досліджуваних характеристик, з іншого боку, від обсягу вибірки залежить трудомісткість проведення експерименту. Обсяг вибірки становить 150 осіб (при тому, що коефіцієнт достовірності становить 0,95 при допустимій погрішності 0,05).

На цій підставі, в експериментальну групу було підібрано 78 осіб які навчалися за спеціальністю «Право» та «Охорона та захист державного кордону».

У якості контрольної були вибрані навчальні групи того ж року навчання, але які проходили професійну підготовку по традиційній методиці навчання і виховання – 80 осіб, які навчалися: за спеціальністю «Охорона та захист державного кордону» – 46 осіб та 34 особи за спеціальністю «Правоохоронна діяльність».

До складу групи експертів увійшли: науково-педагогічний склад кафедр педагогіки та соціально-економічних дисциплін, англійської мови, перекладу, прикордонного контролю. Експерти (усього 11 осіб) мали досвід роботи у НАДПСУ не менше 5 років, з них: 3 доктори наук та 6 кандидатів наук. Усі вони мали достатній і приблизно однаковий професійний рівень та позитивно ставилися до участі в експертизі. Середня сумарна оцінка показників за всіма критеріями дала можливість кількісно оцінити рівень сформованості складових КДК курсантів. Кількісна оцінка кожного критерію складається з оцінок за кожен показник певного критерію. Під час виставлення оцінки за кожним показником використовувалась чотирьохбальна шкала: 5 балів – показник яскраво виражений, виявляється часто та в різних видах діяльності; 4 бали – показник помітно виражений, але може виявлятися не завжди; 3 бали – показник виражений, але виявляється обмежено та малоефективно; 2 бали – показник виражений слабко, застосовується рідко та неефективно.

Середня сумарна оцінка показників за всіма критеріями дозволяє здійснити кількісну оцінку інтегрального рівня КДК загалом. Визначалась оцінка кожного експерта, а подальшому – середня ж сумарна оцінка всіх експертів.

Так, курсанти з низьким рівнем сформованості складових КДК, як правило, мають слабо виражені показники за всіма критеріями. До цієї групи належать курсанти, середня сумарна оцінка показників яких коливається від 2,5 до 3,5 балів. У курсантів з середнім рівнем сформованості складових КДК показники виражені більш чітко. До цієї групи належать курсанти, середня сумарна оцінка показників яких коливається від 3,6 до 4,5 балів. Курсанти з високим рівнем сформованості складових КДК мають чітко виражені та добре розвинуті всі визначені нами показники. До цієї групи належать курсанти, середня сумарна оцінка показників яких коливається від 4,6 до 5,0 балів. Найбільш динамічними були зміни показників когнітивного та операційно-діяльнісного критеріїв. Менш помітними були зміни мотиваційно-ціннісного критерію, оскільки він передбачає більш тривалий період формування та розвитку.

Експериментальний вплив спрямовувався на кожний з компонентів КДК в експериментальній групі. Вживалися заходи для того, щоб у контрольній групі також проводилася робота з формування КДК курсантів. Експериментальні чинники безперервно зіставлялися з тією роботою, яка проводилася в експериментальній групі, з метою виявлення ефективності проведеної роботи. Ураховувалось, що ступінь ефективності залежить від того, яких витрат потребує проведена робота і як довго вона даватиме корисний ефект. Під час формувального етапу експерименту порівнювались його результати у контрольній та експериментальній групах окремо за кожним із критеріїв, а також за інтегральним критерієм сформованості КДК курсантів.

Висновки... Проведене експериментальне дослідження розвитку КДК майбутніх офіцерів-прикордонників дає підстави зробити такі узагальнення: система заходів формувального експерименту, спеціально спрямованих на розвиток КДК офіцерів-прикордонників, була розроблена з урахуванням реалізації вищезазначених педагогічних умов її ефективного розвитку. При проведенні експерименту проводилось всебічне і глибоке вивчення індивідуальних та соціально-психологічних особливостей курсантів, аналіз комунікативної поведінки в конкретних службових ситуаціях. Отже, у статті обґрунтовано етапи, зміст і методику проведення експериментальної роботи щодо сформованості комунікативно-дискурсивної культури курсантів під час вивчення дисциплін циклів загальної та професійної підготовки, а формувальний експеримент у цілому підтвердив істинність сформульованої гіпотези щодо ефективності педагогічних умов для формування КДК майбутніх офіцерів-прикордонників.

Перспективами подальших розвідок у даному напрямі є необхідність дослідно-експериментальної перевірки ефективності розвитку сформованості комунікативно-дискурсивної культури майбутніх офіцерів-прикордонників.

Список використаних джерел і літератури/References:

1. Бабіч О. В. Критерії та рівні формування комунікативно-дискурсивної культури майбутнього офіцера-прикордонника // Науковий вісник Ужгородського університету. Сер. : Педагогіка. Соціальна робота». – Ужгород, 2016, – №1 (38). – С. 19–23. / Babich O. V. Kryterii ta rivni formuvannia komunikatyvno-dyskursyvnoy kultury maibutnoho ofitsera-prykordonnyka (*Criteria and levels of communicative and discursive culture formation of future border guard officers*), Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu, Uzhhorod, Issue 1(38), 2016, pp. 19–23. [in Ukrainian].
2. Гмурман В. Г. Теория вероятностей и математическая статистика / В. Г. Гмурман. – М. : «Высшая школа», 2003. – 479 с. / Hmurman V. H. Teoria veroiatnosti i matematicheskaiia statistika (*The theory of probability and mathematical statistics*), Moscow, «Vysshiaia shkola», 2003, 479 p. [in Russian].
3. Кокрен У. Методы выборочного исследования / У. Кокрен ; [пер. с англ. И. М. Сониной, под ред. А. Г. Волкова]. – «Статистика», 1976. – 440 с. / Konkren U. Metody vyborochnoho issledovania (*Methods of selective investigation*), «Statistica», 1976, 440 p. [in Russian].
4. Крук С. Л. Формування моральної культури у курсантів-прикордонників : дис. ... канд. пед. наук / С. Л. Крук. – Хмельницький, 2003. – 167 с. / Kruk S. L. Formuvannia moralnoi kultury u kursantiv-prykordonnykiv (*Formation of moral culture in border guard cadets*), Khmelnytskyi, 2003, 167 p. [in Ukrainian].
5. Лапшина В. Л. Професіоналізм в діяльності органів внутрішніх справ : проблеми теорії та практики : підруч. / В. Л. Лапшина. – Харків : Видавець СПД ФО Вапнярчук Н. М., 2005. – 224 с. / Lapshyna V. L. Profesionalism v dialnosti orhaniv vnutrishnih sprav: problem teorii ta praktyky (*Proficiency in activities of Home Affairs bodies: problems of theory and practice*), Kharkiv, Vydavets SPD FO Vapniarchuk N. M., 2005, 224 p. [in Ukrainian].
6. Sudman S. Reducing The Cost of Surveys. Chicago, 1967. – 246 p. [in English].
Дата надходження статті: «12» квітня 2017 р.
Стаття прийнята до друку: «15» травня 2017 р.

Рецензенти:

Зданевич Л. – доктор педагогічних наук, професор
Мірошніченко В. – доктор педагогічних наук, доцент

Блощинський Ігор – професор кафедри англійської мови Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, доктор педагогічних наук, доцент, e-mail: blosch@ukr.net

Bloshchynskiy Ihor – professor of the English Language department of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi, doctor of pedagogical sciences, associate professor, e-mail: blosch@ukr.net

Бабіч Ольга – викладач кафедри англійської мови Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, e-mail: oliababich1@gmail.com

Babich Olha – instructor of the English language department of the National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine named after Bohdan Khmelnytskyi, e-mail: oliababich1@gmail.com

Цитуйте цю статтю як:

Cite this article as:

Блощинський І. Етапи, зміст і методика проведення експериментальної роботи щодо формування комунікативно-дискурсивної культури майбутніх офіцерів-прикордонників / Ігор Блощинський, Ольга Бабіч // Педагогічний дискурс. – 2017. – Вип. 22. – С. 19–24.

Bloshchynskiy I., Babich O. Stages, Essence and Methodology of Experimental Work on Future Borderguard Officers' Communicative and Discursive Culture Formation, *Pedagogical Discourse*, 2017, Issue 22, pp. 19–24.

УДК 783:276.2(100)

СВІТЛАНА БРЕЖНЄВА,

здобувач

(Україна, Мелітополь, Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького)

SVITLANA BREZHNEVA,

postgraduate student

(Ukraine, Melitopol, Boghdan Khmelnytskyi

Melitopol State Pedagogical University)

orcid.org/0000-0002-7245-5317

Дитячі та юнацькі духовні пісні й гімни менонітів Західної Європи: історія та сучасність

Children and Youth Spiritual Songs and Hymns of Western Europe Mennonites: History and Modernity

У статті розглянуто історію розвитку дитячих та юнацьких духовних пісень і гімнів, аналіз текстів гімнів, які відображають появлення та поступове зростання великих духовних почуттів дитини, погляди авторів цих гімнів щодо задуму створення цих пісень, вплив кожного слова на свідомість дитини, яке збагачує її внутрішній світ.

У процесі теоретичного аналізу серед евангельських піснеспівів виділено: 1) цикл гімнів для дітей та юнацтва, які містять елементи поклоніння; 2) пісні причастні; 3) пісні сповіді; 4) евангельські пісні-декламації. Висновком дослідження є дефініція про важливість залучення дітей до виконання духовних гімнів, апелюючи до їхньої емоційності, чутливості, потреби у виконанні спільних дій з родиною та вихованні спорідненості з конфесійною спільнотою у процесі духовного зростання.

Виконання Гімнів просвітлює свідомість дитини, розвиває її вокальні здібності, емоційну рухливість, спів релігійних гімнів формує почуття належності до конфесійної спільноти, спонукає дитину до засвоєння духовних скарбів. До перспективних напрямків дослідження віднесені позиції щодо співставлення змісту музичного та літературного текстів, вивчення емоційно-образного ставлення дітей до музичної сутності релігійних гімнів, висвітлення музичної символіки змістового наповнення духовних гімнів.

У статті наголошується на важливості прилучення дитини до виконання духовних гімнів саме у родинному колі, оскільки це сприяє активізації потреби до духовного життя.

Ключові слова: *родина, дитина, музична освіта, духовність, духовні пісні, гімни, гімнографія, меноніти, священне писання, піснеспів, конфесії, псалми.*